

Wisu semju preleta - reeschi saweenojatees!

Kreewijas soz.-dem. strahdneeku partija

No 16.

Sozialdemokratisks deenas laikraksts.

Peterpili-swehtdeen. 26. (8.) martä 1917. q.

Monarkija kritusi! Lai ősi hwo satwersmes sapulze!

Lai īsīhwo demokratiska republika!

No mehs jaſneeguſchi?

La rewoluzionārā kustība, kura zagrām Nikolaja troni, kura padarija zārisko Kreeviju par brihvo Kreeviju, isau-ga nedaudzās deenās ahrlahiteji gruhtos faimnezzīlos apstākloē. Ile par welti 23. febr., kuru deenu skaita par ičihs rewoluzijas pirmo deenu, waldochais un waldochais hauzeens bijo: maiši, — mehs mirštam badd! Un teescham, lai tilai apiskatas latrē, kas bij ograf un kas tagad. Lai salihdsina Kreevijas strahdneela stahwolli pirms kara un tagad. Teesa tagad mehs kazemam par sawu darbu daudz wairak papira lupatas, nela tas bij agral. Bet waj tos to nosihmē, waj tas to palihds? Leelas, la ne. Jo dauds stiprākā mehrā, nela daibā aigu, ir pēauguši dīkātā dahrdsiba. Un pē tam wehl dīkhmes dahrdsiba ir zehluſees wiſpahrigi, bet darba algas ne wiſur ir tā zehluſchā: ir profesijas un strahdneelu kategorijas, kuru alga, ja leels tad ir pāvairojūtēs uſ puž, lamehr dīkhmes dahrdsiba tanī paſchā laikā pēauguši diwkahrt, trihs un pat wairakkahrt. Ja strahdneels weenmehr ir bijis speests buht taupigs, drebet par satru no-pelnitu groži, tad deſmitlahtigi tas jaſala par lara laiku, tad wīra materialais stabwollis tapa dauds, dauds gruhtals, nela agral. Jau kara ūahlumā pirms besdarba laiks iſtihrīja dauds strahdneelu kaba-tas un ūabedrislās organizācijus ūabla jau ūipri ween runat par besdarbu, ūabee-drīleem darbeem un zitadu vabalstu darbu ūaudejuſcheem. Wehlat ūchint ūnā ūah-wollis ūinamā mehrā ūslabojas: miljoni leelās armijas aprija tildauds fabrikū strahdneelu un lara ruhpneeziņas augoſchee veepraſķumi pehz darba rolam bija tik leeli, ka drihs bij jaſabl runat ne par besdarbu, bet gan par darba ūpehla triuh-lumu, it ūewiſčiſt ūloukeem. Lihds ar to strahdneelu masas materialam ūahwok-lim, ūavorotams, wajadseja ūslabotees, bet

pateesibā išnāhza otradi. Votēzotees monētia fāreschāgiteem apstākļiem, fāhlās mēwifadas spēkulācijas, teescha waj māhlsfota pāhritīlas produkū liše un līdz ar vīnu fāhaušnīga zenu pēeaugsčana. Nēvalīhdieja strahdneekiem ūcheit nētāhdos kāra vremijas, prozentī, nelāhti algas pāaugstīnāumi — algas bija un valīta par māj, lai strahdneeks waretu dījhvīt tā, kā vīnīš dījhīwoja agrāk. Dījhīves dāhōdības vēeaugsčanas tempos tapa tik untumains, kā algas normēšana pē labādās gribas newareja tai šķot. Kās valar mākša ja pūsrubli, ūchodeen jau rubli un vēž daščām deenam jau zena fākāhpūst rublos diwos, trijos. Pāmāham strahdneeks bija ūpeesīs atkeilees no dāndī kā, kās agrāk tam bija parasts iſlīdās nepeezeesčems. Ildeenīshķās wajadības, ūras patītī nēapmeirinatas, krohjās un auga ar latru deenu av gumā Strahdneela tauvība, dījhīves weenākāhsčiba, pat nabādībī ūfānēdīsa ūfu augstalo valahpi. Dījhīve pēradīnāja strahdneekus pē jaunos kārtības — tagad mēhs pat wairs neschehlojamees par to, kā nahkas mums zeest dāuds un dašchādus truhkumus. Wedā valdība, kāršch un ori jaunda Pāgaidvaldība muhs jau tilktahl disziplīnejuſchi, kā mehs ejam pretim wiſān ūeeshanam, kā upurū jehri. Tamdekt ir ūaprataus, kā kāršch, kāhdu ūilweze wehl nebija redsejuſki, wa- reja willtees diwī un pus gadus, la- mehr tilai Kreevījā tauta ūpehja pa- mostees un kertēs pē wežās kārtības gābšanas. Un ūchi pati it ilgi gaidīta ūzelīchāns waj ta bija organizēta, jau epreesīsh ūgatāwota? Nebuht ne! Tauta un arī ūzā ūzehķās tilai weenā weetā — Peterpils, kur apstākļi bija ūieschaušmi- gali, kur negabja wairs runa par dījhīves dāhōdību, bet gan par pāhritīlas krīsi wišumā, par pāhritīlas truhkumu. Newa- reja nela wairs dābut — fāhla avtruhīt maijs, bada nahve ūeigojas preti kātram

strahdneelam. Un, luhl schahdā brihdā iuhstoschi, deßmiti un simti tuhstoschi busbanā dsihwojochu zilwelu isgahja us eelas, lai prastu maiisi. Bet wežd waldbā maiisi nedewa. Winas weeta parah- dijs polizisti un loschmeteji. Sahlds eelu zibkas un tauta kopā ar kara spehku utwareja. Maises meeia tauta eeguwa brih-mibu, nogabja wejo waldbu. Us laizinu tika apmeerinatas ari maises proßbas — tika otwehetti weisali, zeptumes, miltu no-lktawas un tautai us daschām beenam gabja deesgan labi. Jaund pagaidwaldbā solija wi u noorganiet, misu apgahdat, lai eiewstu atkal sahrtiba. Bet tagad jau pogahjuschas waial nedekas un stohwollis valzis jau til nopeetns, ka pat Str. un Kald Dep. Padomes spildu Komiteja ësli ja persia gressies är issaul-nu pē-masszepejeem, loi tee peeliktu wišas publies, ka pawairot latru iszepamās maises daudsumu, atskotees pat no astonstundu darba laikā. Now brihnumis tomdeħt, ka deesgan beesshi meħs dabujam dsirdet, ka jaund sahrtiba neka now bewuż, ka wiſs strahdneku materialā stahwolka finā pa-lizis pa weżam, daschā finā pat tapis kau-noks. Soprotams, tee ja datoi ir vahr-spohlejumi, a datai tumšha ogitożja no wežas waldbas peekriteju puſes. Bet faktis palek tas, ka ari saeedr fids organi-ozijas pē tagadejeem kara apstahlkeem namo speh-jigas novehrist tagadejo pahrikas kriji un zitut truhklumus. Neklatotees us wiſu labo grību, us peelittajān puhslem, truhklums i mehr pēebug. Isnahl teesħam idha it'sa tauta neduhtu spehjiga pati nolahrtot sa-was darischanas, it'sa wiħi truhktu orga-nisatorisko dahmanu, ujsnehmibas un paċ-čaisleedsga darba spehjas. Issħekkist scho jautojumu — ka, labda zekka nolahritot pahrikas jautajumu, labdi ħamisfinat dsih-wes dahrbiu un dot eespehju strahdneku sa-krai atkal kautzis normalak apmeerinat sawas proßbas — taħds tagad weetejjas

paschwaldibas galwenais usdewums un
lihds ar to ari vijas Kreewijas un strahd-
neeku schirkas usdewums.

Dauds ir runats par Kreewijas eek-
schejās kries nelah tibu zehlokeem. Wejā
waldiba mēkleja daschadus zehloku; to
paschu darija ari daschadi jabeedrissi darbi-
neeku un schurnalisti. Pa leelakai datāi
stahstija, ka Kreewijā vija efot peeteekoschi:
labibas attīk līkam, lopu un gaķas tapat
— neefot tīkai noorganisets transpoerts.
Vijs dielsēzeli aizņemti no kara transpor-
teem, saldatu wilzeeneem, vijas stacijas
pahrpilditas no pahruhtamā mantam —
naw eekpehjams nelo padarit laikā, nelo
peetuhit peeteekoschā daudsumā. Tīlai
reisu pa reisai pasprula finas, ka ar to
Kreewijas eekschejo bagatību fastahw
ne tīl labi un spīdēschi, ka
stahstija mums waldiba un vijas prese.
Dzirabdijs, ka leellopu tīkts stiprā mehrā
vateizotees rekwizitijam ūschtuzis, ka laba
daļa no aramjemes (apm. 20 prog.) paliku
neapfehta, ka pahrejā ļeme, kaut ari opfehta,
tomehr vateizotees darba roku truhumam
us laukeem tees nepeeteekoschi ruhpigi ap-
strahdata, kamdeķ stiprā mehrā nowehro-
jama widžā raschas augstuma krischana.
Lauksaimnieežiba zeišč vijas sawās darba
nosarešs: dauds jemes paleek neapfehts,
dauds weetās vateizotees ūltai apstrahda-
chanai labiba nesadihgst waj aiseet bojā
atkar, nēla agrak; tahlak pahrak nelahctigi
norit lauku nowahkchana un vateizotees
tam attal aiseet bojā laba dīka no raschas.
Tas vijs nowed pee ta, ka labibas krāh-
jumi eet mošumā, ka ar katu deenu gruhtak
nahkas ir intendanturam, ir privateem
agenteem ušpirkt labibu, kura vateizotees
darba roku truhumam bēschi ween meh-
nescheem pubst us lauka. Dauds tīla
rafstits ori par to, ka pahrtikas jaunajumā
leelu lomu ūpehlē ūmneelu newehleschonās
pahrdot labibu par tām zenam, lahdas
noteiktas. Tas pats salams var leelajeem

Kriminalno se osneekti.

Godu sinteeneet muhsu godigos pil-
sonos ismeidojees tahds parasit's weenfahrsch,
weenoldsiggs un pawirschs ussfats par kri-
minaloseedjneekem. Wiss waitums ne-
zenschas ispehtet tos zehlonus, las bijuschi
par eemeelu noseegumam, het parasit us
sagli, fleplawu jeb 'avpitaju statos la us
breekmigu zilwelu. Neieek nemti art wehā
tee sarejchgitte gadijumi, sad wijsmeeriga-
kais eedishwotajs teef prwozets us pahr-
lahpuma.

Lihds schim pat tas tila usslatit par labu darbu, ja polizists, liepenpolizists jeb zits lahds „godige“ waldbibas latps saorganiseja savas bandas, gabja sagdamī, laudamī, laupidamī, lai heidrot wifus schos nelaimigos noseedsneekus palahrtu jeb no suhtitu muhscha latorgā.

Nihldams par Kreevijas zeetumeem
ekmu fastapis dascho ðà weida n̄ seedi neekus,
tamdeht doschu ari laftajeem tilai weenigi
saltus.

Wiseem buhs finams, la tagadejas

gruhtais itahwoklis dewis tahdii projentu
noseedineelu, la n-gribetos tizet. Wihur
zeetumi pahrvildili 2 un 3 reif. Fakti:
Witebikas gubernas zeetums taikta pr.
180 eeslodsiteem, meera laikla wiinä tija
ap 100 criminalne jeeedsneelu, tagad ao 700.

Ja, taisnība, 1916 gada beigās zemtumā vložījās atlaiktojēs balsis iestājās un mehēdēs tīkls, tā la reģz epidemijas palīsa til ap 400 eeslodžīto.

Ra'igotees pebz pahrlahpumeem ee-
floodfitos woretu sadalit:

Kotordsneek:
Salbati — teesati par bebgšchanu no
lara deenesta ifildishanas vor da-
schu deenu neeratshanas sawâ pulka
u. t. t. 60

Wits wairums noteesats var „otlutsch“
lam“ vs 8. 12. pat 20 gadu fatorgā
Saldati noteesatt par lauti chmu 10
Zitt — saldoti par sieplawiba n laupi-
schchanam, bruatu preim ture schanas
poliz. 7

Galdati—teefati var atti ill'shonos schaut
eenoidn:eku aif religio:as pahr-
leejibas
Politifsee

La iad redsat — wiss watrums scho
„noseed neelu“ teest ti par to, la wint no
jawem pulseem us discham deenam pat-
watligi atwali nauscheses lat aifbraukt uis
mabjam un warbuht beidsaino reisi redset
sawus famili as loezkus — seewu, wezatus,
behren 8.

Sinat — lara teesa nepasibst taisni-
bos, ta nepasibst aistablikus, ta negrib
dūrdet par to, la faldats atsbrauzis ap-
mellet sowjē — tur ir pants „за само-
вольную отлучку“ un par to — widus
tehīs 8 daei latviegas.

Lei waretu soprast saldatu — laupitaju lätteli, peemedischn lahdu peemehru.

"Bijam netahu no Kalischa, At-
lahpomees. Nebira lo ehst. Katru deenu
bija joer sagahdot usturu. Ne umam wisus
prodiktus ratwariji no semneekem Kahd-
reis rotas komandeerim tos nepatka —
nodewa teefai un par atklahtu sahdibuu
— lau otschanu es iku noteefuts us nahwi;
nahmet kaae ammaanitse mubiche ketoree."

nahwes sods opmainits muhscha katorga."
Valkaidrojumi scheit leeti. Neulak-
weschos v e ziteem atsewischkeem veemeh-
reem — wiñ opstablik rund par labu scheem
nelaimigem. Beschi ween raudsidamees

bahld sehra — laupitaja sejā, iſpehīdams
wina ralsturu, newikus ſew jautā: Un
ſchis juhtīgais ſehns wareja iždarit no-
ſeegumu!

Rahds zits peemehrs: Noseedneets
19 gadus wegs — apwainojuums laipi-
schana ar sleplawibū. "Es biju strahd-
neets. Bentos ſewi atliktit tos dſinukus,

kuri bija nepahrwahrami us g'esneez bu.
Griben eestahtees sihmeschanas kolā, ne-
bija lihdsektu. Wiesaplahit nabadsiba, babs,
tulschums. Wajaga tak teem, kas w hl
nabadfigaki par mani, palihdsjet! Lihd-e-
ku nedija. Sawilkojumā isdariju nosee
gumu, wisu naudu atdewu truhkumzeete-

jeem... Tagad 279 pants sola nah vi."
Ei redseju gimenes tehwus 30 40,
50 gadus wezus, kuri jau sawu muhshu
buhtu beiguschi truhkumā, bet ween reis,
lamdehl wini isdarija noseegumu?

No wiseem latordsneekem, lahdus
ween esmu fastap's kreewijas lahstu be-
dries 4, 5 buhs lahti samaitati zilivel,
kurus isl'bojot buhs ja ras pee audsina-
schanas lihd'elkeem, bet ne pee latorgas,
karzera, rihlestiem un ziteem int'wijsijas
lihdselkem.

